

Kegiatan Clandestine Communist Organisation (CCO) Di Sarawak, 1950-1963: Satu Tinjauan Umum

---

oleh

Ho Hui Ling

PENGENALAN

Perkembangan komunis merupakan satu masalah politik yang paling menyulitkan pihak kerajaan di Sarawak baik semasa pemerintahan British mahupun setelah Malaysia terbentuk. Percubaan pihak komunis untuk meletakkan asas di Sarawak dari pelbagai sudut sekitar tahun 1950-an sehingga 1963 telah menimbulkan kebimbangan kerajaan Sarawak. Sekaligus ia telah mempercepatkan pemberian kemerdekaan kepada Sarawak melalui Malaysia. Perkembangan pengaruh komunis dan penyerapan ideologi komunis di kalangan orang Cina Sarawak khususnya dianggap akan menimbulkan kekacauan dan memusnahkan keamanan di negeri ini.

Di antara wilayah Borneo, pergerakan komunis adalah lebih ketara di Sarawak. Ini kerana Sarawak terdedah kepada pengaruh komunis di Tanah Besar China memandangkan penduduk Cina ramai yang mengekalkan hubungan rapat dengan Negara China. Tambahan pula, sistem pendidikan yang

berorientasikan Negara China yang diikuti oleh orang Cina Sarawak telah menyebabkan mereka beralih kepada perjuangan politik di Negara China. Perkembangan ini telah menimbulkan kebimbangan pihak kerajaan kerana guru-guru, pelajar-pelajar dan pemuda-pemudi yang cenderung kepada politik Negara China adalah penyokong parti komunis sedangkan mereka merupakan golongan yang akan menjadi tulang belakang pembangunan negeri. Ideologi komunis juga meresap ke dalam pertubuhan petani dan cuba mempengaruhi tenaga buruh di Sarawak. Ini kerana pihak komunis berpendapat bahawa kedua-dua golongan itu boleh diperalat untuk menentang kapitalis dan imperialis.¹ Pihak komunis juga cuba menyebarkan ideologi mereka melalui media cetak khususnya akhbar Cina dan juga menegakkan pengaruhnya dalam parti politik Sarawak. Daripada semua perkembangan ini, orang Cina lah yang merupakan golongan terbesar yang bersimpati dengan perjuangan pihak komunis. Lantaran itu, mereka dijadikan alat untuk menyebarkan ideologi komunis dan mendapatkan sokongan demi menjayakan cita-cita politik mereka di Sarawak.

SEJARAH PERGERAKAN KOMUNIS DI SARAWAK

Sebelum 1950-an sudah terdapat bukti wujudnya pergerakan komunis yang tersusun di Sarawak iaitu sejak Zaman Pendudukan Jepun lagi. Kegiatan komunis pada masa itu banyak dihadiri oleh petani-petani miskin yang terperdaya dengan idea perjuangan pergerakan komunis iaitu masyarakat sosialis dan tanpa kelas. Majoriti mereka ialah petani-petani Hakka yang tinggal di kawasan Batu Kawa di luar bandar Kuching.²

Liga Anti-Fasis Sarawak (Sarawak Anti-Fascist League) atau dikenali sebagai SAFL terbentuk pada 1941 yang sama matlamatnya dengan penubuhan Malayan People's Anti-Japanese Army (MPAJA)³ di Tanah Melayu, iaitu untuk menentang pendudukan Jepun di negeri ini.⁴ SAFI dipengaruhi oleh komunis tetapi ia hanya merupakan sebuah pertubuhan kecil yang tidak begitu aktif dan jarang diketahui umum. Pada tahun 1942, nama SAFL telah ditukarkan kepada Liga Pembebasan Bangsa (Race Liberation League) atau juga dikenali sebagai RLL. Sebagaimana SAFL, RLL juga diperalatkan oleh komunis untuk mengembangkan pengaruhnya di Sarawak pada zaman pendudukan Jepun di Sarawak.⁵

Pergerakan komunis di Sarawak muncul dengan giat berikutan dengan kejayaan pembentukan kerajaan komunis di Negara China. Pengisytiharan Republik Rakyat China (RRC)⁶ di Peking pada Oktober 1949 sedikit sebanyak

telah memberi kesan kepada pergerakan komunis di Sarawak. Kejayaan RRC dilihat sebagai satu pendorong kepada pihak komunis di Sarawak supaya berjuang dengan lebih aktif untuk mencapai cita-cita mereka sebagaimana kejayaan di Negara China. Keadaan bertambah giat apabila pada tahun 1950, RRC menghantar wakil untuk menyeru orang Cina Seberang Laut supaya terus menyokong Negara China. Akibatnya, seramai 200-300 orang Cina di Kuching dan Sibul telah pulang ke Negara China di antara tahun 1949 hingga 1952.⁷

Berikutnya, pemuda Cina telah menyusun sebuah persatuan persahabatan pro-Peking yang dikenali sebagai Liga Belia Cina Seberang Laut Demokratik Sarawak (Sarawak Overseas Chinese Democratic Youth League) atau dikenali sebagai SOCDYL yang dibentuk pada 21 Oktober 1951.⁸ Ia boleh dikatakan sebagai asas kepada kumpulan pertama komunis Sarawak. Pertubuhan ini menumpukan perhatiannya di kalangan belia Cina dan hampir kesemua ahlinya terdiri daripada orang Cina. Tujuan pihak komunis melalui Liga ini telah dijelaskan dalam sebuah dokumen yang dirampas oleh kerajaan di mana antara lain menyatakan bahawa:

Consequently the mission of the League externally is to unite the organisation, encourage the progressive Chinese Youths in Sarawak to carry out propaganda activities, arouse patriotism and make the people up to intensify their anti-British ideology; and internally to study Maxism/Leninism and the ideologies of Mao Tse-Tung.⁹

Namun demikian, kerajaan telah bertindak menyekat Liga tersebut daripada bergerak secara terbuka sebagai sebuah pertubuhan komunis di Sarawak. Kerajaan British telah mengisytiharkan darurat pada tahun 1952 di Bahagian Pertama Sarawak. Langkah itu disusuli dengan operasi bersungguh-sungguh oleh pasukan keselamatan dan berjaya melemahkan pergerakan komunis di negeri ini.¹⁰ Walaupun percubaan awal mereka telah gagal tetapi semangat mereka tidak terkubur begitu sahaja malahan bergerak dengan lebih rancak lagi.

Pada Mac 1954, Liga Pembebasan Sarawak (Sarawak Liberation League) atau dikenali sebagai SLL telah muncul sebagai pengganti SOCDYL. SLL yang berjaya menyatukan semua pergerakan komunis di Sarawak telah muncul sebagai sebuah gerakan komunis yang semakin kuat dan mencabar mulai September 1954. Namun demikian, ia juga tidak dapat bertahan lama dan dibubarkan kemudian. Seterusnya, Persatuan Belia Maju Sarawak (Sarawak Advanced Youth

Association) atau dikenali sebagai SAYA dibentuk pada tahun 1956 menggantikan SLL. Pembentukan SAYA telah menyediakan peluang kepada pergerakan komunis untuk menjalankan kegiatannya dengan lebih aktif di Sarawak. Pergerakan itu dianggap oleh pihak kerajaan Sarawak sebagai Pertubuhan Sulit Komunis (Clandestine Communist Organisation) atau CCO. Kadangkala ia juga dikenali sebagai SCO (Sarawak Communist Organisation). CCO merupakan sebuah pertubuhan yang tersusun dengan disiplin yang ketat. Sejak pertengahan tahun 1950-an, ia telah merancang aktiviti iaitu subversif sebelum revolusi dijalankan. Matlamat perjuangan utama CCO adalah seperti Parti Komunis Malaya (PKM)¹¹ di Tanah Melayu, iaitu membebaskan Sarawak daripada belenggu penjajahan dan membentuk sebuah republik komunis yang merdeka di Sarawak.¹² Melalui sebuah dokumen yang dirampas oleh kerajaan yang bertajuk "Manifesto on the Establishment of the Borneo Communist Party" jelas memperlihatkan bahawa ia adalah sebuah pertubuhan komunis yang memperjuangkan cita-cita komunis. Di antaranya dokumen tersebut mencatatkan:

*Its objects are to overthrow the British Imperialists' colonial rule; to eradicate thoroughly all the exploiting classes and systems; to establish a completely independent, democratic, peaceful, prosperous and powerful socialist country; and gradually to attain the highest ideal of mankind - Communist Society.*¹³

Kegiatan CCO ditujukan kepada semua jenis organisasi Cina khususnya, sekolah, pertubuhan petani, Kesatuan Sekerja, akhbar Cina, komuniti Cina di luar bandar dan parti politik di samping penduduk Bumiputera Sarawak supaya dapat memperbesarkan barisan perjuangannya.¹⁴

Pengambilan ahli dibuat dengan pemilihan cermat di kalangan belia yang sesuai dari badan-badan seperti sekolah, perkelahan, perjumpaan sosial, kelas-kelas menyanyi dan menari serta badan-badan lain. Daripada ahli-ahli yang terpilih sekumpulan akan dilantik menjadi pemimpin dalam mengetuai kerja-kerja yang mencabar, fanatik dan susah. Ini kerana menurut CCO, "We must camouflage important cadres so that we will not all be caught in one net when attacked and will not be demoralised by setbacks."¹⁵

Ini menunjukkan bahawa CCO telah merancang dengan teliti dan teratur dalam usaha mereka menegakkan kuasa untuk membentuk sebuah republik komunis di Sarawak khususnya melalui kegiatan mereka di kalangan orang Cina Sarawak.

Dalam menjalankan tugas menyebarkan ideologi komunis di kalangan penduduk Sarawak, CCO dibantu dengan penerbitan-penerbitan seperti risalah, majalah, buku dan akhbar. Ia merangkumi dari buku cerita dan buku gambar kanak-kanak sehingga kepada buku-buku klasik dan dari buku asas sekolah kepada yang berkaitan dengan teknik dan sains.¹⁶ Kebanjiran penerbitan itu merupakan satu bukti yang menunjukkan CCO memberi perhatian dalam menyediakan alat yang diperlukan dalam kerja-kerja subversif di Sarawak. Di antara contoh penerbitan CCO ialah risalah *Demokrasi*, *Kemerdekaan*, buku kecil *Hsueh Hsieh*, *Berita Massa*, *Berita Pekerja dan Petani* dan lain-lain lagi.¹⁷ Kebanyakan penerbitan itu ditulis dalam bahasa Cina dan sedikit sahaja dalam bahasa lain bersesuaian dengan dasarnya yang lebih mementingkan sasaran orang Cina.

Dianggarkan lebih kurang 200,000 majalah dan buku dari pelbagai jenis telah masuk ke Sarawak pada tahun 1959. Demi keselamatan orang ramai, pihak kerajaan telah bertindak mengharamkan penerbitan tertentu dan menambahkan senarai bahan-bahan terbitan yang disekat. Hasil daripada tindakan kerajaan itu, sejumlah 6,000 buku yang diharamkan telah diserahkan dan hampir 7,000 telah dieksport semula dari Sarawak oleh tuan punya kedai-kedai buku.¹⁸

Berbanding dengan pemberontakan Brunei pada Disember 1962,¹⁹ CCO di Sarawak sehingga peringkat itu tidak lagi bercadang untuk menggunakan kuasa kekerasan bagi mencapai tujuannya.²⁰ Sebaliknya, ia percaya bahawa cita-cita mereka akan tercapai melalui kegiatan-kegiatan subversif di sekolah-sekolah Cina, dengan mengawal Kesatuan Sekerja Cina, melalui propaganda di kalangan petani-petani, memperalatkan media massa khususnya media cetak dan menyerapkan kuasa dalam parti politik di Sarawak. Ini bermakna CCO belum lagi bercadang menggunakan kekerasan dan keganasan dalam usaha mencapai cita-citanya di Sarawak.

BUKTI-BUKTI PENGARUH KOMUNIS DI SARAWAK

Tidak dapat dinafikan bahawa memang terdapat bukti yang menunjukkan adanya kegiatan subversif yang boleh mengganggu ketenteraman dan keselamatan dalam negeri Sarawak khususnya di kalangan orang Cina Sarawak.

Utusan Sarawak telah melaporkan terdapat tiga orang Cina telah ditangkap dan dihadap ke mahkamah di Kuching berhubung dengan kesalahan di bawah

Undang-undang Fasal Pertubuhan. Mereka itu ialah Lee Ping Hang (20 tahun) dari puak Kantonis; Teo Ah So (20 tahun) dan Go Ek Tian (17 tahun) dari puak Teochew.²¹ Begitu juga dengan empat belia Cina Foochow di Sibu yang ditahan dan didenda oleh mahkamah kerana kesalahan melakukan kegiatan bertentangan dengan Ordinan Masyarakat dan Hasutan (Societies and Sediton Ordinances). Mereka ialah Lau Cheng Keung (21 tahun), Wong Siong Tiong (24 tahun), Ho Swee Ing (22 tahun) dan Tiong Kung Hung (23 tahun).²² Di samping itu juga dilaporkan bahawa pihak polis telah menjumpai kira-kira 300 buku komunis yang termasuk dalam senarai larangan dalam satu serbuan di kawasan Batu 17 Jalan Kuching/Serian.²³

Sementara itu, kes Fu Tze Man yang dilaporkan oleh akhbar juga menunjukkan adanya unsur komunis yang telah mempengaruhi orang Cina Sarawak. Fu Tze Man telah ditangkap di bawah perintah Buang Negeri dalam bahagian kelima dari Undang-undang orang yang tidak dikehendaki pada penghujung tahun 1960 kerana kegiatan subversif yang boleh mengancam keamanan negeri Sarawak.²⁴

Begitu juga dengan dua pelajar Cina berumur 22 tahun bernama Tan Yiang Meng dan Chan Wan Leung telah ditangkap kerana didapati menyimpan buku-buku yang diharamkan oleh pihak kerajaan di Sarawak.²⁵ Di samping itu, seorang gadis Cina bernama Tan Suk Kim telah ditangkap dan dihadap ke mahkamah kerana didapati memiliki dokumen-dokumen komunis iaitu artikel "Revolutionary Struggle" dan "To Strive for the early Liberation of our mother country".²⁶

Poster-poster anti-komunis yang dikumpul oleh pihak polis di pusat-pusat penting di kawasan Kuching juga dapat menunjukkan wujudnya pengaruh komunis di Sarawak. Di antara cogan kata dalam poster itu termasuklah "Beware of C.C.O. Treachery", "Down With Communism" dan "Deport All Mao Tse Tung Agents in Sarawak".²⁷

Adanya peresapan pengaruh komunis di Sarawak juga terbukti melalui titah Queen dalam satu majlis berkenaan dengan Perlembagaan Sarawak dalam tahun 1956 di mana pihak kerajaan mempunyai bukti yang menunjukkan kewujudan pertubuhan komunis di Sarawak. Ia merupakan satu pertubuhan sulit tetapi bergerak cergas serta disusun dan dipimpin dengan rapi.²⁸

Di samping itu, dengan perjumpaan kem-kem komunis di pinggir hutan khasnya di Bahagian Pertama, Kedua dan Ketiga di Sarawak oleh pihak berkuasa turut membuktikan adanya usaha komunis yang bersungguh-sungguh di Sarawak.

Didapati bahawa belia Cina di ketiga-tiga Bahagian tersebut melarikan diri dari rumah mereka dan masuk ke dalam hutan. Mereka mendirikan kem-kem dan cuba membiasakan diri dengan kehidupan dalam hutan. Di situ juga mereka menerima ideologi komunis dan latihan termasuklah latihan ketenteraan.⁴⁹ Pada tahun 1963, seramai 50 ahli CCO telah ditangkap oleh pihak polis di Bahagian Pertama, Kedua dan Ketiga Sarawak.⁵⁰

KEGIATAN CCO DALAM SEKOLAH

Sistem pelajaran Cina yang dibiarkan berkembang sendiri oleh pihak penjajah di Sarawak telah memberi ruang yang baik untuk komunis mengembangkan pengaruhnya di kalangan belia Cina terutamanya penuntut-penuntut.

Sekolah diumpamakan sebagai "tanah yang subur" untuk pergerakan subversif menjalankan kegiatannya sebagaimana yang dikatakan oleh *Utusan Sarawak*.⁵¹ Pengaruh komunis dalam sekolah Cina di Sarawak juga dapat dilihat melalui kata-kata Gabenor Sarawak pada tahun 1952 iaitu "Communism ada dalam sekolah-sekolah China dan sedang dikawalkan dengan cermat-nya".⁵² Pada tahun 1957, Lennox Boyd, Setiausaha Negeri Tanah Jajahan telah melaporkan bahawa di Sarawak pengaruh komunis telah meresap dalam sekolah-sekolah Cina.⁵³

Ahli-ahli Lembaga Pengeloaan Sekolah Methodist Sibu telah diberi amaran dalam surat yang dihantar oleh Parti Komunis Rakyat Sarawak berikutan dengan penutupan bahagian pelajaran Cina sekolah itu kerana beberapa kes penentangan pelajar-pelajar berikutan dengan pihak berkuasa sekolah menukarkan bahasa pengajaran dalam beberapa subjek di sekolah itu pada tahun 1957. Surat ugutan yang dikatakan dari Parti Komunis Rakyat Sarawak juga telah diterima oleh Ting Lik Hung, pengerusi Lembaga Pengeloaan Sekolah Methodist, Sibu. Pihak komunis telah membuat empat tuntutan yang mesti dibalas dalam tempoh 24 jam.⁵⁴ Begitu juga dengan kes yang berlaku di Sekolah Menengah Chung Hua di Kuching pada tahun 1951 dan Miri pada Mac 1956 supaya organisasi komunis dapat menegakkan kuasa di sekolah tersebut.⁵⁵

Dalam pada itu, idea komunis juga cuba disebarkan di kalangan pelajar-pelajar Cina melalui lagu-lagu yang diajar dalam institusi pendidikan Cina di Sarawak. Contoh-contoh lagu yang boleh membangkitkan semangat pemuda Cina ke arah kekejaman dan penumpahan darah adalah seperti berikut:-

Contoh 1

Although we are tired in bloody battle,
 The flame inside our breasts burns the more fiercely,
 We raise our bayonets and guns,
 In response to leader's call,
 To fight valiantly for our Fatherland,³⁶

Contoh 2

Sharpen the bayonets, sharpen the bayonets . . . . .
 At night for sentry duty,
 If anyone dares to attack us,
 You shall pierce his dog's heart and bowels.³⁷

Kemungkinan lagu-lagu itu digubah untuk meningkatkan semangat perjuangan tentera komunis China tetapi di Sarawak lagu-lagu yang boleh merangsang kekejaman dan penumpahan darah itu telah diajar kepada pelajar-pelajar sekolah. Ini mungkin merupakan rancangan CCO untuk melahirkan penyokong yang kejam dan ganas agar menggunakan kekerasan dalam mencapai cita-cita CCO di Sarawak.

Lagu berikut yang bertemakan kezaliman dan hukuman ke atas orang Cina Sarawak yang digunakan oleh para pelajar dalam kumpulan muzik daripada sebuah sekolah Cina juga jelas memperlihatkan kepada kita niat sebenarnya pihak komunis di Sarawak. Melalui lagu itu ajaran negatif telah disampaikan kepada penduduk Sarawak khasnya orang Cina di mana lagu itu cuba menyampaikan mesej bahawa orang Cina Sarawak hidup dalam penekanan dan penindasan, maka mereka harus belajar melawan serta membunuh atau dalam perkataan lain menggunakan kekerasan hingga bantuan datang dari tanah asal mereka iaitu Negara China Komunis.

I love my Sarawak
 Sarawak is my home
 I was not free in Japanese days
 But life is harder and sadder now . . .
 Fellow countrymen, arise!
 Wait no more.³⁸

Terdapat juga lagu yang menggalakkan orang Cina di Sarawak menumpu taat setia mereka terus kepada "Fatherland" iaitu Negara China Komunis. "Build up our Fatherland as a beautiful garden" merupakan judul sebuah lagu yang bermula dengan baris: "From Peking to distant Sinkiang, the hymn of reconstruction is heard everywhere."³⁹ Lagu yang berjudul "Fatherland March" biasa dinyanyikan dalam keraian di sekolah rendah. Ia mengandungi ayat-ayat seperti berikut:

How broad is the land of our Fatherland.
We have never seen any other country
Where one can breathe so freely.
From Peking to the remote frontier
We can travel freely without any restriction.
We are masters of our Fatherland
As free as the onrushing Yangtze
Where a bright future awaits all youth . . .
Nowhere in the world
Do the people enjoy more happiness and freedom than we.
If the enemies venture to invade our land
We shall chase them away
And eliminate them to the last man.⁴⁰

Dalam lagu lain, kanak-kanak bersumpah memberi taat setia kepada Negara China sebagaimana mereka lakukan kepada ibu mereka sendiri dan ini biasa didapati di kebanyakan sekolah Cina di Sarawak.⁴¹

Pendek kata, lagu-lagu yang digunakan dalam sekolah itu akan memimpin kanak-kanak Cina Sarawak berasa bahawa mereka ditindas dan dianiayai, maka satu-satunya harapan mereka adalah bergantung kepada revolusi kejam untuk mencapai kebebasan di Sarawak. Dengan itu, tumpuan kesetiaan harus ditunjukkan kepada Negara China dan bukan Sarawak.

Selain daripada itu, didapati tulisan-tulisan yang mengandungi unsur komunis seperti berikut telah dijumpai dalam album seorang pelajar perempuan Cina di Sibu sebagaimana yang dilaporkan oleh *The Borneo Bulletin*.

The people's suffering is as deep as the sea.
They long for liberation day and night . . .
The Chinese Communist Party is like the Red Sun;
By its strength it liberates others.

Welcome to the Comfort Mission of our Fatherland.
We long for you as children pine for their mother.
You will bring light,
Bring warmth,
And even more so, unlimited strength.
Welcome, welcome,
Welcome to the dear ones from our Fatherland.
Please listen to our accusation against our persecutors.
Please listen to our most serious oath.
We will persist in our struggle against persecution.⁴²

Sementara itu, lima bintang komunis China, peta-peta Negara China dan simbol-simbol komunis yang lain juga didapati mendandani sebahagian buku-buku lagu yang dicetak dan telah dirampas oleh pihak berkuasa.⁴³ Tindakan pihak komunis tersebut adalah bertujuan untuk mempengaruhi pemikiran kanak-kanak Cina di sekolah supaya menunjukkan sikap menyokong perjuangan mereka. Dengan itu, secara tidak langsung juga dapat mempengaruhi ibu bapa kanak-kanak tersebut agar tidak menentang usaha mereka di Sarawak.

Pihak CCO juga menganjurkan aktiviti-aktiviti yang sihat di kalangan pelajar-pelajar seperti perkelahan, permainan, muzik dan aktiviti rekreasi lain bagi melindungi tujuan sebenar mereka dari pengetahuan umum. Secara tidak langsung melalui aktiviti itu, pihak CCO cuba mengawal pemikiran golongan belia supaya cenderung ke arah pemikiran komunis.

Pendek kata, pelbagai cara telah digunakan oleh pihak CCO dalam menyebarkan ideologi komunis di kalangan kanak-kanak Cina di institusi pendidikan di seluruh Sarawak demi memperbesarkan lagi barisan penyokong mereka.

Pada tahun 1958, satu arahan telah dikeluarkan kepada pergerakan pelajar di Chung Hua Middle School No. 2 di Kuching supaya memenangi sokongan dari guru dan lembaga sekolah dalam perjuangan mereka di Sarawak. Sebahagian daripada arahan tersebut adalah seperti berikut:

Oppose the small number of real reactionary teachers, try the best to win over the middle and backward teachers, including even those anti-Communist ones, and struggle against them in a proper way. In devising strategy and tactics the following principles should be borne in mind:-

- (a) 'reasonable, favourable and rhythmical';
- (b) first attack the isolated and scattered enemy, later attack the strong and concentrated enemy.

Seize any opportunity to expose the true face of the principal, according to the facts, before the masses. Public exposure should be handled with care.⁴⁴

Begitu juga dengan penentangan hebat dari pihak CCO terhadap polisi kerajaan dalam mewujudkan sistem pendidikan kebangsaan di Sarawak pada tahun 1960. Langkah kerajaan untuk menyamakan kurikulum dan memansuhkan bahasa Cina sebagai bahasa pengantar di semua sekolah menengah telah menjadi sasaran kritikan hebat CCO. CCO mendakwa bahawa langkah kerajaan tersebut sebagai satu usaha hendak menghapuskan bahasa dan budaya Cina, justeru itu ia mesti ditentang. Sebaliknya, mereka menuntut penggunaan bahasa Cina dalam sekolah-sekolah Cina dikekalkan.⁴⁵ Sikap CCO yang sebegini rupa kerana kebanyakan ahlinya adalah berpendidikan Cina dan langkah kerajaan tersebut sudah pasti akan menjadi penghalang dalam usaha mereka ke arah pembentukan negara komunis di Sarawak.

Pendirian CCO dalam soal pendidikan kebangsaan juga dapat dilihat dalam satu dokumen yang dirampas bertajuk "National Language and National Education" di mana mereka dengan kuatnya mempertahankan pendidikan bercorak perkauman di Sarawak.⁴⁶

Sehingga lewat Ogos 1963, dalam ulasan kerajaan berkenaan pelajaran telah membuktikan bahawa "in some Chinese schools managers and teachers have been abusing their positions to further secret communist plans".⁴⁷

Dengan itu, jelas bahawa pihak komunis cuba menyebarkan ideologi mereka di Sarawak melalui campur tangan dalam pergolakan di sekolah-sekolah Cina dan menggunakan pelajar-pelajar sekolah Cina sebagai landasan untuk meletakkan asasnya di sekolah.

KEGIATAN CCO DALAM PERTUBUHAN PETANI

Pihak CCO juga cuba mendapat sokongan daripada golongan petani di Sarawak. Pihak CCO merasa sokongan daripada golongan itu adalah penting memandangkan 75% daripada penduduk dewasa di Sarawak adalah petani.⁴⁸ Sekiranya CCO berjaya mendapat sokongan dari golongan itu sudah pasti rancangan politik mereka akan tercapai dengan mudah. Demi menarik perhatian dan sokongan

golongan petani, pihak CCO telah membuat janji-janji manis di mana para petani tidak akan mengalami penindasan akibat eksploitasi ekonomi oleh tuan tanah sekiranya mereka menyokong perjuangan komunis.⁴⁹ Dalam perkataan lain, perjuangan CCO akan membebaskan para petani daripada penekanan dan pengeksploitasian ekonomi yang telah dialami oleh kebanyakan negara lain di dunia.

Langkah pertama CCO untuk mengawal golongan petani di Sarawak adalah melalui cara menggalakkan aktiviti-aktiviti budaya dan rekreasi.⁵⁰ Dengan itu, pihak CCO akan memperolehi peluang maksima untuk berhubung dengan para petani secara terbuka dan seterusnya menyebarkan propaganda komunis di kalangan mereka.

CCO menghadapi kesukaran dalam usaha mempengaruhi petani-petani kerana sebelum tahun 1960 tidak lagi terdapat sebarang pertubuhan petani di Sarawak yang membolehkan pihak komunis menjalankan kerja-kerja mereka. Oleh itu, CCO akhirnya mengambil inisiatif menubuhkan Persatuan Petani-petani Sarawak (SFA) pada akhir tahun 1960. CCO berpendapat bahawa kewujudan sebuah pertubuhan petani di Sarawak adalah penting kerana ia boleh berfungsi untuk menghubungkan CCO dengan para petani dan seterusnya meletakkan golongan itu di bawah cengkaman pengaruhnya bagi memperbesar barisan perjuangannya. Lagipun, para petani dianggap oleh CCO sebagai golongan yang "narrow mind, selfish and conservative". Oleh itu, mereka harus diatur dalam sebuah pertubuhan petani yang di bawah kawalan CCO dan secara perlahan-lahan dapat menyebarkan doktrin komunis di kalangan mereka.⁵¹

KEGIATAN CCO DALAM KESATUAN SEKERJA

Pihak CCO juga bertujuan mengawal Kesatuan Sekerja yang didaftarkan di Kuching dan Sibu khasnya bagi menyebarkan fahaman komunis di kalangan tenaga pekerja supaya dapat menguasai sepenuhnya semua pergerakan pekerja di Sarawak.

Untuk mencapai tujuan tersebut, CCO berpura-pura menyatukan semua Kesatuan Sekerja di Sarawak menerusi kegiatan sekolah malam, kesukanan, kumpulan menyanyi dan lain-lain aktiviti yang sihat khasnya di Kuching dan Sibu.⁵² Ini dapat dilihat melalui amaran Ketua Setiausaha, G.A.T. Shaw bahawa komunis telah cuba mengawal Persatuan-persatuan Sekerja di Kuching dan Sibu.⁵³ Pada masa itu, hampir kesemua ahlinya terdiri daripada orang Cina. Sehingga Ogos 1960, CCO telah berjaya mendominasi ahli-ahli jawatankuasa Kesatuan

KEGIATAN CLANDESTINE COMMUNIST ORGANISATION DI SARAWAK 195

Sekerja khususnya di Kuching dan Sibul. Pada Januari 1961, Kongres Kesatuan Sekerja (TUC) di Bahagian Pertama telah didaftarkan dan ia meletakkan asas kepada penglibatan CCO dalam mempengaruhi para pekerja dengan lebih berkesan. Kongres ini mempunyai ahli-ahli yang hampir kesemuanya terdiri daripada orang Cina. Ia merangkumi gabungan Kesatuan-kesatuan Sekerja Cina dan dua Kesatuan Sekerja bukan Cina telah menolak untuk bergabung dengannya.⁵⁴ Menurut Timbalan Ketua Setiausaha Sarawak bahawa sehingga tahun 1962, 55% daripada ahli eksekutif TUC adalah komunis.⁵⁵

TUC telah menerbitkan sebuah majalah dalam bahasa Cina tentang polisi komunis sebagaimana dokumen yang dikeluarkan oleh organisasi CCO. Ia menekankan kepada fungsi politik dalam pergerakan pekerja, kepentingan ideologi yang betul dan kaedah penyebaran pengaruh komunis.⁵⁶

Melalui satu dokumen yang dirampas oleh pihak kerajaan bahawa rancangan CCO untuk membentuk Kongres Kesatuan Sekerja di Bahagian Pertama Sarawak (Trade Union Congress/ TUC) adalah bertujuan bagi menguasai semua Kesatuan Sekerja dengan menyatukan pekerja dari semua bangsa untuk memperjuangkan kepentingan masing-masing serta menguatkan perhimpunan anti-Britishnya. Akhirnya untuk mewujudkan sebuah negara komunis di Sarawak sebagaimana yang berlaku di Negara China adalah objektif utama perjuangan mereka.⁵⁷ Dokumen tersebut juga menekankan bahawa revolusi di Sarawak harus dipimpin oleh kelas pekerja kerana "they have a common destiny, they possess the thorough nature of revolution and the spirit of selflessness." Dokumen lain yang dirampas di Sibul pula menyebut tentang rancangan menjadikan empat Kesatuan Sekerja sebagai sasaran dalam usaha memperkembangkan kerja revolusinya. Mereka ialah Pertubuhan Pekerja-pekerja Dermaga Sibul, Pertubuhan Pemungkah Kapal Sungai Rejang, Pertubuhan Pemilik Kenderaan Bermotor Sibul dan Kesatuan Pemandu-pemandu Sibul.⁵⁸

KEGIATAN CCO MELALUI MEDIA MASSA

Selain daripada saluran-saluran di atas, pihak komunis juga cuba menyebarkan komunisme melalui media massa. Ini dapat dilihat melalui sepucuk surat yang ditandatangani dalam Bahasa Cina yang bererti Parti Komunis Rakyat Sarawak dan di bawahnya pula ada perkataan yang bererti Parti Merah Sarawak ditulis dalam Bahasa Inggeris dan dialamatkan kepada semua kakitangan Radio Sarawak. Surat yang ditulis dalam Bahasa Cina itu berbunyi seperti berikut.

Saya memberi amaran kepada tuan supaya jangan menyerang kami. Jika tuan-tuan sentiasa berbuat begitu maka jiwa tuan-tuan akan dalam bahaya. . . . Adalah diharapkan bahawa tuan-tuan akan masuk ke sebelah pihak kami, iaitu dunia socialist yang diketuai oleh Rusia dan disokong oleh China. Dalam siaran-siaran tuan janganlah lagi menyatakan bahawa ada anasir-anasir subversif dalam Sarawak, dengan begitu tuan-tuan akan selamat. Kami ada di mana-mana juga dalam Sarawak bersedia menentang orang-orang sayap kanan. Kami memberitahu tuan-tuan bahawa parti komunis akan hidup selama-lama dalam Sarawak. . . .⁵⁹

Dengan itu, jelas bahawa pihak komunis menyeru agar kakitangan Radio Sarawak menyebelahi perjuangan CCO. Di samping itu, CCO juga memberi amaran dan ugutan supaya tidak mendedahkan kegiatan mereka secara terbuka kepada pengetahuan orang ramai dan juga pihak kerajaan demi memastikan perjuangan mereka dapat berjalan dengan lancar.

Pihak komunis juga menyokong akhbar-akhbar Cina di Sarawak sebagai alat propropaganda pro-komunis. Suratkhbar pertama di bawah rangsangan CCO yang muncul selepas perang ialah *Chung Hua Journal* yang diberhentikan penerbitannya pada tahun 1951. Berikutannya, kawalan kerajaan terhadap penerbitan semakin meningkat. Di samping itu, *Sin Wen Pau* di Kuching yang mula diterbitkan pada tahun 1959; *Min Chong Pau* yang didaftarkan di Sibu pada tahun 1960 dan *Sa Min Pau* yang didaftarkan di Miri pada tahun 1961 juga mendapat sokongan CCO.⁶⁰ Artikel-artikel dalam akhbar tersebut adalah hasil tulisan ahli CCO yang cuba mempengaruhi pemikiran pembaca-pembacanya. Suratkhbar itu digunakan untuk menyebarkan idea mereka di kawasan bandar yang mempunyai penduduk Cina yang ramai. Ia juga cuba dibawa masuk ke Sekolah Chung Hua. Namun demikian usaha tersebut tidak berjaya dan disekat oleh pihak berkuasa.

Dalam soal rancangan Malaysia, pihak komunis telah menggunakan akhbar Cina untuk menyalurkan kritikan dan bantahan mereka dengan keras. Misalnya, *Min Chong Pau*, sebuah akhbar Cina yang dipengaruhi oleh komunis telah mengkritik bahawa cadangan penyatuan itu merupakan satu muslihat untuk menangguhkan kesedaran tentang kemerdekaan yang sebenarnya bagi wilayah Borneo.⁶¹

CCO DAN KAUM BUMIPUTERA SARAWAK

CCO sedar bahawa matlamat perjuangannya di Sarawak akan gagal sekiranya ia mengabaikan penduduk Sarawak lainnya walaupun setakat ini orang Cina lah yang menjadi sasaran utamanya. Ini kerana kaum bumiputera, khasnya orang Melayu dan Dayak merupakan penduduk majoriti di negeri ini. Oleh itu, CCO sering menekankan kaum bumiputera mestilah disatukan dan diletakkan di bawah pengaruh CCO supaya mereka turut memainkan peranan penting dalam perjuangan mendapat kemerdekaan dan seterusnya membentuk sebuah republik komunis di Sarawak.⁶²

Walaupun CCO menjalankan pelbagai usaha untuk mempengaruhi kaum bumiputera Sarawak supaya menerima ideologi komunis dan sekaligus menyokong perjuangannya, namun sambutan yang diterima adalah amat dingin. Ini mungkin kerana setakat ini perjuangan CCO lebih memperlihatkan sifat keCinaan dan lebih condong memperjuangkan kepentingan orang Cina. Oleh itu, ia dilihat sebagai satu pergerakan orang Cina oleh penduduk bumiputera. Penduduk bumiputera Sarawak kurang tertarik kepada perjuangan CCO juga mungkin kerana tahap pendidikan mereka yang rendah menyukarkan mereka memahami matlamat perjuangan dan teori komunis yang rumit dan kompleks. Di samping itu, bagi mereka yang beragama Islam, ideologi komunis adalah bercanggah dengan ajaran Islam dan ini menjadi penghalang kepada penerimaan ideologi komunis. Lagipun, penduduk bumiputera pada masa itu berpuas hati dengan keadaan hidup mereka di bawah pemerintahan British dan ingin mengekalkannya. Oleh itu, mereka tidak bersedia menyokong perjuangan komunis.

Pendek kata, rancangan CCO tidak berjaya dalam meletakkan penduduk bumiputera dalam barisan mereka dan ini diakui sendiri oleh CCO sebagai kelemahannya yang paling besar⁶³ dalam usaha menarik sokongan organisasi dan penduduk Sarawak terhadap perjuangan mereka di Sarawak.

PENGARUH CCO DI KALANGAN PENDUDUK CINA LUAR BANDAR

Walaupun CCO gagal dalam mendapat sokongan penduduk bumiputera Sarawak untuk menyertai perjuangannya, CCO cuba mempengaruhi penduduk Cina di kawasan luar bandar di Sarawak.

Terdapat bukti yang menunjukkan penyebaran doktrin komunis di kalangan penduduk Cina yang terasing hidupnya di kawasan luar bandar. Sebahagian

daripada isi kandungan dokumen berikut dapat menunjukkan bagaimana komuniti luar bandar turut diambil kira dalam rancangan organisasi CCO di Sarawak. Antaranya:

The fostering of rural area youth cadres is the main key to the solution of rural area work.

On the peasantry side they have not so long ago started to correct their neglect of theoretical hshueh hshih and have discussed the problem of 'S' revolution and peasantry work.

If we tell these young men to carry a gun and fight against 'XT' they may be willing to do so, but they would be impatient if you tell them to carry on with this quiet and peaceful kind of rural area work. The answer is that we must make them understand the revolutionary situation and future of the rural area and 'S'.⁶⁴

KEGIATAN CCO DALAM POLITIK

Kemunculan parti politik di Sarawak telah menyediakan satu peluang baru bagi organisasi komunis untuk menjalankan kegiatan sulitnya. SUPP (Sarawak United People's Party), parti politik pertama Sarawak yang didominasi oleh orang Cina telah didaftarkan pada 12 Jun 1959⁶⁵ dengan Ong Kee Hui⁶⁶ sebagai pengerusi dan Stephen Yong⁶⁷ sebagai setiausahanya. Pembentukan parti ini telah membuka ruang kepada ahli-ahli CCO untuk menggunakannya sebagai alat politik dalam usaha menyebarkan pengaruh mereka di kalangan orang Cina Sarawak. Menurut CCO, parti itu perlu disokong kerana ia berjuang untuk mengusir penjajah British dan mendapatkan kemerdekaan bagi Sarawak yang seterusnya sebuah republik komunis dapat dibentuk. SUPP juga disokong kerana CCO berhasrat menjadikan parti itu sebagai asas pembangunan kerja-kerjanya. Di samping itu, CCO juga mahu menguasai barisan pucuk pimpinan SUPP supaya semua pergerakan massa diletakkan di bawah pengaruh dan kekuasaannya.⁶⁸

Malahan pihak kerajaan juga sedar bahawa sekiranya sebuah parti politik muncul, kemungkinan besar ia akan dijadikan sebagai alat bagi menyebarkan pengaruh komunis di Sarawak. Ini terbukti melalui sebuah buku CCO yang dirumuskan bertajuk "On the Formation of an Open Political Party and the Struggle for Independence". Buku yang disebarikan pada awal tahun 1959 itu jelas menyatakan bahawa parti politik merupakan satu cara yang berkesan untuk meneruskan perjuangan komunis di Sarawak.⁶⁹

Kepentingan sebuah parti politik kepada CCO telah dijelaskan dalam banyak dokumen yang didapati di Sibu pada September 1961 yang merupakan sebahagian daripada rekod-rekod dalam ibu pejabat komunis di sana. Dokumen itu mengatakan bahawa parti itu dipimpin oleh kelas berharta dan dengan itu mempunyai kelemahan tertentu. Walau bagaimanapun, menurut CCO, parti SUPP "provide a medium for calling and organising the people openly to strive for independence. . . so we must use it and at the same time be alert to it and attack it."⁷⁰ Ini menunjukkan bahawa pihak komunis sentiasa menunggu peluang untuk menguasai semua saluran yang ada.

Terdapat bukti yang menunjukkan memang terdapat unsur komunis yang cuba mempengaruhi SUPP di mana SUPP digambarkan sebagai ". . . hanya merupakan satu perantaraan bagi kelas berada untuk memainkan peranan sebagai perwira".⁷¹ Pengaruh komunis dalam parti juga dapat dilihat melalui enam orang yang telah ditangkap di Batu 17 Jalan Serian/Simanggang pada pagi 5 Januari 1963. Mereka dipercayai adalah ahli CCO yang aktif dan penting dan pada masa yang sama juga merupakan ahli SUPP.⁷² Begitu juga dengan penangkapan 69 orang belia Cina di kawasan sempadan Sarawak dengan Indonesia yang dipercayai cuba menyeberangi sempadan untuk mendapat latihan ketenteraan di Indonesia supaya dapat melanjutkan kegiatan komunis di Sarawak. Di antara mereka yang ditangkap didapati lebih dari 20 orang memiliki lencana SUPP.⁷³ Pada bulan September 1960, kerajaan Singapura tidak membenarkan dua ahli eksekutif SUPP masuk ke Singapura kerana mereka dipercayai adalah ahli kanan CCO. Mereka itu ialah Wen Ming Chuan dan Wong Ki Chok (Bang Kee Chong).⁷⁴

Adanya pengaruh komunis dalam SUPP juga dapat dilihat melalui penangkapan empat ahli SUPP yang juga merupakan ahli CCO pada masa yang sama oleh kerajaan Sarawak di bawah Ordinan Sekatan Kediaman. Mereka ialah Tan Kheng Aik dan Lui How Ming yang merupakan editor akhbar manakala Teo Yung Kiaw dan Tin Man Wo (Chan Boon Ho) yang merupakan pemimpin Kesatuan Sekerja.⁷⁵ Begitu juga dengan perletakan jawatan beberapa ahli pengasas dan Timbalan Pengerusi SUPP, Banggau Anak Renang kerana beliau percaya bahawa partinya telah diresapi oleh unsur komunis.⁷⁶

Daripada dokumen yang dirampas oleh pihak kerajaan dari Pertubuhan Sulit Komunis menunjukkan pihak komunis memang menyokong SUPP dan ingin menggunakannya sebagai landasan untuk mencapai cita-cita politik mereka di Sarawak supaya dapat menyembunyikan perjuangan-perjuangan mereka yang

sebenarnya dari pengetahuan pihak kerajaan. Polisi CCO ialah menyokong SUPP dan cuba menyatukan kelas berharta iaitu pemimpin SUPP dengan ahli-ahli CCO. Oleh itu, harus mengekalkan hubungan persahabatan dengan mereka yang berharta supaya memudahkan CCO memperalatkan SUPP untuk menjalankan kerja revolusi. Ini dapat dilihat melalui antara isi kandungan surat tersebut yang berbunyi,

[K]ita sudah seharusnya menggunakan puak hartawan (di dalam Party Kesatuan Rakyat Sarawak) untuk menipu Kerajaan Sarawak supaya jangan mereka itu dengan mudah-nya mengetahui muka parti kita yang sebenarnya. Dengan berbuat begitu, kita akan berada dalam kedudukan yang lebih baik untuk memajukan usaha kita dengan chepat-nya.

Dalam keadaan yang ada sekarang, kita harus menyokongkan Party Kesatuan Rakyat Sarawak, sekurang-kurangnya menunjukkan satu sikap menyokong. Tetapi janganlah hendak-nya kita memberi sokongan yang penuh kepada semua ranchangan yang disusunkan . . .

Hendak-lah kita menchoba menyatukan orang2 dari puak hartawan dengan kita. Pada zahir-nya, kita menghulorkan bantuan dan sympathy kepada mereka dengan kadar yang tertentu. Di luar harus-lah kita mengekalkan perhubungan ramah dengan mereka yang mempunyai harta supaya dapat-lah kita menggunakan mereka itu untuk menjalankan kerja pemberontakan kita. . . .⁷⁷

Daripada kenyataan di atas, boleh dikatakan pihak komunis menyokong SUPP dengan bertujuan dan bukan untuk memberi sokongan seratus peratus kepada SUPP sebagaimana dalam satu dokumennya yang berbunyi "Make use of it when it is useful and attack it when it becomes useless".⁷⁸ Tujuan pihak komunis yang dimaksudkan di atas ialah mengacau-kacaukan suasana yang aman dan tenteram, kemudian membentuk sebuah negara komunis yang berlandaskan fahaman Marx dan Lenin.⁷⁹ Untuk mencapai tujuan politik mereka itu, pihak komunis telah berpura-pura cuba menyokong SUPP.

Satu contoh yang menunjukkan SUPP diresapi unsur komunis boleh dilihat melalui pendirian SUPP yang mempertahankan penggunaan bahasa Cina sebagai bahasa pengantar di sekolah-sekolah Cina adalah bertentangan dengan polisi kerajaan dalam pengenalan bahasa Inggeris selaras dengan sistem pendidikan kebangsaan.⁸⁰ Ini kerana ahli-ahli penting dan pemimpin SUPP adalah berpendidikan Inggeris, maka penentangan terhadap penggunaan bahasa Inggeris

sebagai bahasa pengantar dalam sekolah kemungkinan besar didorong oleh pihak CCO.

Namun demikian, Ong Kee Hui selaku pengerusi SUPP telah menjelaskan pendirian partinya dengan mengatakan SUPP bukan organisasi komunis dan tiada ruang yang disediakan untuk ahli-ahli CCO dalam SUPP. Lagipun, pengasas parti tidak percaya kepada ideologi komunis dan tidak berminat dalam menubuhkan organisasi jenis itu di Sarawak.⁸¹ Beliau mengatakan bahawa,

We are a legitimate political party and we have no place for people who choose to conduct activities outside the law. If the Party has any evidence of any member involved in such activities it would have no hesitation in taking firm and proper action.⁸²

Seterusnya, beliau mengkritik bahawa masyarakat sama rata yang didukung oleh pihak komunis tidak mungkin tercapai dan perbandingan dibuat dengan ukuran jari tangan kita dari pangkal ke hujung pun tidak sama panjang, apalagi untuk mewujudkan sebuah masyarakat yang sama rata.⁸³

Untuk menambahkan keyakinan terhadap pendirian partinya, Ong Kee Hui juga mengatakan bahawa:

We do not think it will work. It is based on wrong thinking. We believe in freedom for the people of Sarawak and we believe in a government composed of people chosen by the people to govern so long as the people wish them to govern.⁸⁴

Pihak CCO juga menunjukkan tentangan kuat terhadap rancangan Malaysia yang akan merangkumi Tanah Melayu, Singapura, Sarawak, Borneo Utara dan Brunei yang dicadangkan oleh Tunku Abdul Rahman⁸⁵ di Singapura pada 27 Mei 1961.⁸⁶

Rancangan Malaysia telah mendapat tentangan hebat daripada orang Cina yang berfahaman kiri, iaitu golongan yang dipengaruhi oleh pihak komunis. Bantahan mereka disalurkan melalui parti politik, Kesatuan Sekerja, persatuan kebudayaan dan akhbar-akhbar tempatan. Sebab utama yang membawa kepada penentangan mereka ialah mereka inginkan penduduk Sarawak sendiri yang memerintah Sarawak dan bukan dikuasai oleh orang luar. Dalam usaha menggagalkan rancangan Malaysia, pihak komunis menekankan isu-isu perkauman dan penguasaan orang Melayu di Sarawak sekiranya Malaysia berjaya

dibentuk.⁸⁷ Ini kerana kemerdekaan Sarawak secara berasingan dapat menawar peluang kepada pihak komunis untuk mendapat kuasa politik di Sarawak.

USAHA KERAJAAN MEMBANTERAS KEGIATAN CCO

Daripada perbincangan di atas, jelas menunjukkan pihak komunis memang berusaha bersungguh-sungguh untuk menyebarkan pengaruh komunis di Sarawak dengan cuba mengambil semua peluang dan saluran yang mungkin untuk memenangi sokongan terhadap perjuangannya supaya idea komunis dapat dikembangkan dan cita-cita politik mereka akan menjadi realiti. CCO cuba mengambil kira semua lapisan masyarakat baik orang Cina mahupun bumiputera dalam rancangannya. Demikian juga para pekerja, petani, penuntut, ahli-ahli politik dan pemimpin turut dipertimbangkan dalam barisan perjuangannya.

Kemuncak kepada pergerakan komunis di Sarawak ialah berlakunya pembunuhan seorang Koperal di Batu 34, Kuching oleh pihak pelampau (CCO). Ekoran daripada kejadian itu, Kertas Putih berkaitan dengan "Penderhakaan Dalam Sarawak" yang bertujuan untuk menghapuskan anasir-anasir yang cuba menghancurkan keamanan negara telah diluluskan pada tahun 1956.⁸⁸

Pihak kerajaan juga menuntut supaya semua pemilik senapang bukan bumiputera di Bahagian Pertama dan Kedua serta kawasan Sarikei, Binatang dan Sibu di Bahagian Ketiga menyerahkan senjata-senjata mereka kepada pihak berkuasa.⁸⁹ Ini kerana kerajaan telah sedar bahawa orang Cina di kawasan tersebut banyak dipergunakan oleh pihak CCO dalam perjuangan mereka sama ada secara langsung atau tidak langsung untuk menegakkan kekuasaan di Sarawak. Langkah kerajaan tersebut bertujuan mengurangkan keberkesanan usaha CCO kerana bantuan senjata khasnya dari orang Cina telah dipatahkan.

Pihak berkuasa juga mengambil langkah menangkap, menahan dan menapis orang yang disyaki terlibat dalam pergerakan komunis di Sarawak dan sedikit sebanyak dapat melemahkan barisan perjuangan mereka.

Menyedari bahaya peresapan pengaruh komunis dalam sekolah Cina selepas perang, pihak kerajaan telah bertindak campur tangan dalam soal pendidikan Cina. Kertas Putih dan Akta Bantuan Kewangan telah diperkenalkan dan akan berkuatkuasa mulai 1 Januari 1956. Semua sekolah yang menerima bantuan kewangan telah dikawal oleh Jabatan Pendidikan berhubungan dengan soal sukatan pelajaran, perlantikan, perpindahan dan penyingkiran guru-guru.⁹⁰

Dengan kawalan kerajaan itu diharapkan supaya pihak komunis tidak dapat lagi menggunakan sekolah sebagai alat propagandanya di Sarawak.

Pihak kerajaan telah menyebarkan risalah-risalah bertajuk "Communism And The Farmers" bukan sahaja dalam versi bahasa Cina tetapi juga bahasa Melayu dan Dayak yang bertujuan memberi kesedaran tentang niat pihak komunis menggunakan pertubuhan petani demi mencapai cita-cita mereka.⁹¹ Kerajaan juga bertindak menolak pendaftaran pertubuhan peladang supaya tidak memberi peluang kepada pihak komunis meletakkan asasnya di Sarawak. Sarawak Farmers' Association (SFA) yang dipercayai disokong oleh CCO ditolak pendaftaran pada 7 Ogos 1961 oleh Kerajaan British.⁹² Langkah kerajaan itu telah memusnahkan rancangan CCO dalam mempengaruhi golongan petani. CCO gagal dalam percubaannya untuk menanamkan ideologi komunis di kalangan petani dan meletakkan mereka di bawah pengaruhnya.

Di samping itu, tindakan yang keras juga telah dilakukan oleh kerajaan di mana persatuan-persatuan yang menunjukkan kecenderungan kepada politik di Negara China telah ditutup dan penerbitan suratkhbar juga diberhentikan. Kerajaan juga mengadakan penangkapan, pengusiran keluar negeri bagi mereka yang menyokong kuat kepada perkembangan politik di Negara China serta melarang kebebasan berkumpul. Di antaranya, Persatuan Pemuda Sibu, Persatuan Pelajar Sekolah Chung Hua dan suratkhbar *Sibu Chiao Seng Pau* telah diberhentikan operasinya manakala *Sin Wen Pau* (Kuching), *Min Chong Pau* (Sibu) dan *Sa Min Pau* (Miri) telah diberi amaran kerana dipercayai telah cuba menyebarkan ideologi komunis di kalangan penduduk Sarawak.⁹³ Pihak kerajaan juga mengedarkan Kertas Putih untuk menyedari penduduk Sarawak tentang bahayanya aktiviti-aktiviti subversif yang bergiat di Sarawak dengan mendedahkan niat sebenar pihak komunis di Sarawak.⁹⁴ Dengan itu, keadaan menjadi tenang buat sementara tetapi tidak dapat dinafikan masih ada pengaruh komunis di Sarawak. Ini dapat kita lihat melalui rancangan pembentukan Malaysia yang ditentang oleh Parti Komunis kerana kebimbangan tentang kedudukan masa depan orang Cina di Sarawak. Perkara itu telah menghangatkan lagi suasana politik di Sarawak pada tahun 1960-an. Kemuncak kepada kegiatan itu ialah berlakunya beberapa keganasan di kawasan Kuching-Serian pada Jun 1965. Berikutan itu, orang Cina telah ditempatkan semula di kampung-kampung baru dan kerajaan mempergiatkan kempen menentang pergerakan komunis di Sarawak.⁹⁵

Daripada perbincangan di atas, jelas bahawa negeri Sarawak juga merupakan salah satu sasaran pihak komunis untuk menyebarkan ideologi mereka. Dua bandar terbesar di Sarawak iaitu Kuching dan Sibul dianggap sebagai kawasan hitam bagi kekuasaan komunis di Sarawak.⁹⁶ Boleh dikatakan hampir kesemua mereka yang berkaitan dengan pergerakan komunis adalah terdiri daripada orang Cina. Ini kerana orang Cina adalah berakar umbi dari Negara China dan pengaruh komunis di Sarawak disebarkan dari Negara China. Dengan itu, golongan ini mudah dipengaruhi oleh fahaman komunis yang cuba disebarkan dari Negara China. Penglibatan orang Cina dalam perkembangan pengaruh komunis telah membimbangkan pihak kerajaan kerana mereka adalah satu golongan yang penting di Sarawak dan kumpulan kedua besar di Sarawak. Kesedaran telah wujud di kalangan pihak kerajaan dan usaha-usaha telah dijalankan untuk membanteras ideologi komunis daripada terus berkembang di Sarawak. Usaha tersebut telah berjaya menghalang pihak komunis daripada mengambil alih pergerakan pertubuhan Cina, komuniti peladang serta pekerja, sistem pendidikan Cina, SUPP dan percetakan Cina.

KESIMPULAN

Pihak komunis telah berusaha bersungguh-sungguh dalam menyebarkan fahaman komunis di serata dunia dan mereka itu bercita-cita handak menakluki dunia. Dalam hal yang demikian, tidaklah menghairankan bahawa pengaruh komunis di Tanah Besar China boleh mempengaruhi orang Cina di Sarawak. Komunisme akan membawa Sarawak menjadi tidak aman dan tidak tenteram. Komunisme juga akan membawa penjajahan baru ke dalam negeri Sarawak dan ia mesti ditentang dengan habis-habisan. Maka, salah satu faktor yang mempercepatkan pemberian kemerdekaan Sarawak oleh pihak penjajah melalui penyertaan Sarawak dalam Malaysia ialah kebimbangan terhadap perkembangan pengaruh komunis di Sarawak. Tetapi ideologi komunis masih tidak dapat dibendung dengan sepenuhnya walaupun setelah Malaysia terbentuk. Ini dapat dilihat melalui beribu-ribu naskah risalah yang diedarkan oleh Ketua Menteri kepada orang Cina di Bahagian Rejang pada bulan Disember 1963. Tindakan ini menunjukkan Stephen Kalong Ningkan⁹⁷ amat mengambil berat tentang keadaan orang Cina di Bahagian Rejang. Dalam risalah itu beliau mengatakan bahawa Parti Komunis hanya akan membawa penderitaan dan kemiskinan. Oleh itu, kerajaan mengambil keputusan untuk menghapuskan ideologi komunis dalam

seluruh kawasan Sarawak. Beliau juga menyeru sekiranya orang Cina di Bahagian Rejang ingin menjadi sebahagian daripada penduduk Sarawak yang hidup dengan aman dan gembira, maka harus menghapuskan ideologi itu dengan segera. Sebaliknya, unsur komunis akan membawa mereka ke arah kemusnahan. Seterusnya, beliau mengatakan pihak kerajaan bersedia membantu mereka yang berpegang kuat kepada ideologi komunis untuk pulang ke Negara China tetapi pihak kerajaan tidak akan membenarkan mereka menjalankan sebarang aktiviti komunis di Sarawak.⁹⁸ Begitu juga dengan amaran yang diberi oleh Tunku Abdul Rahman kepada seluruh rakyat Malaysia supaya berhati-hati dengan pihak subversif yang akan menghancurkan negara.⁹⁹ Jelaslah bahawa salah satu objektif penubuhan Malaysia iaitu untuk membendung masalah komunis di Sarawak tidak dapat dicapai meskipun sudah lebih kurang tiga bulan Malaysia telah dibentuk.

Namun demikian, sekurang-kurangnya kehadiran orang Cina yang membawa kepada perkembangan komunis di Sarawak telah menyebabkan pihak British memberi lebih perhatian terhadap orang Cina yang selama ini telah diabaikan dan mempercepatkan lagi usaha ke arah berkerajaan sendiri dengan sekaligus meningkatkan kesedaran politik di kalangan orang Cina Sarawak.

NOTA

- 1 Ini memandangkan kejayaan revolusi komunis di Rusia pada tahun 1917 dan revolusi komunis di China pada tahun 1949 adalah hasil sokongan kuat dan peranan penting yang dimainkan oleh golongan petani dan pekerja.
- 2 Chin Ung-Ho, *Chinese Politics in Sarawak, A Study of the Sarawak United People's Party*, (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1996), hlm. 40. Craig Allen Lockard, *From Kampung to City: A Social History of Kuching Malaysia 1820-1970*, (Athens: Ohio University, 1987), hlm. 168-169.
- 3 Perasaan anti-Jepun yang berleluasan akibat daripada layanan buruk kepada orang Cina oleh pihak pentadbir Jepun di Tanah Melayu telah membawa kepada penubuhan MPAJA yang kebanyakan ahlinya terdiri dari orang Cina. MPAJA yang dikuasai oleh pihak komunis ini bertujuan menentang pihak Jepun di Tanah Melayu. Dalam masa peralihan ketika pihak Jepun menyerah kalah dan sebelum pihak British kembali berkuasa di Tanah Melayu, MPAJA berperanan memelihara peraturan sehingga tentera British mengambil semula pentadbiran di Tanah Melayu. MPAJA juga terlibat dalam pemberontakan bersenjata komunis di Tanah Melayu pada tahun 1948. Aloysius Chin, *The Communist Party of Malaya*, (Kuala Lumpur: Vinpress Sdn. Bhd., 1994), hlm. 26-32.
- 4 Mohd. Reduan Haji Asli, *Pemberontakan Bersenjata Komunis di Malaysia*, (Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, 1993), hlm. 74.
- 5 Ibid., hlm. 74.
- 6 RRC didakwa sebagai "A people's democracy under a people's dictatorship, led by working class and based upon the alliance of workers and peasants, rallying to it all the democratic classes and the nationalities of China". RRC berazam untuk "abolish the prerogatives of all imperialist nations in China; to confiscate bureaucratic capital; to transform the feudal system into a system of peasant proprietorship; to protect the economic interests and private property of the workers, peasants, and of small and the national bourgeoisie; and finally, to transform the country from an agricultural into an industrialized nation". Sila lihat Richard C. Thornton, *China: A Political History 1917-1980*, (Colorado: Westview Press/Boulder, 1973), hlm. 231-233. Lihat juga Lionel Max Chassin, *The Communist Conquest of China*, (Massachus: Harvard University Press, Cambridge, 1965), hlm. 238-244. Pembentukan RRC disambut dengan besar-besaran di Sarawak. Ia bermula di Kuching pada 28 Januari 1950, dan seterusnya di Bau, Sibu, Miri dan seluruh Sarawak. Lihat *Chung Wba Journal*, 27 Januari 1950, hlm. 4 bagi sambutan di Kuching; 9 Februari 1950, hlm. 4 untuk Bau dan bagi sambutan di Sibu, lihat 22 Februari 1950, hlm. 4.
- 7 Niew Shong Tong & Tien Ing Seng, *Kajian Mengenai Bangsa Cina Sarawak*, (Sarawak: Chinese Cultural Association, 1992), hlm. 198.
- 8 Vernon L. Porritt, *British Colonial Rule in Sarawak, 1946-1963*, (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1997), hlm. 77. B. Simandjuntak, *Federalisme Tanah Melayu 1945-1963*, (Petaling Jaya: Fajar Bakti Sdn. Bhd., 1985), hlm. 141. Michael B. Leigh, *The Chinese Community of Sarawak*, (Singapore: University of Singapore, 1964), hlm. 50.
- 9 *Sarawak By The Week*, 17 Julai-23 Julai 1960, hlm. 2.

- 10 Mohd. Reduan Haji Asli, *Pemberontakan Bersenjata Komunis di Malaysia*, hlm. 75. B. Simandjuntak, *Federalisme Tanah Melayu 1945-1963*, hlm. 141. Michael B. Leigh, *The Chinese Community of Sarawak*, hlm. 50.
- 11 Pengaruh komunis di Tanah Melayu adalah hasil dari hubungan komuniti Cina di Tanah Melayu dengan Negara China. PKM ditubuhkan pada bulan Mac 1930. Sebagaimana di kawasan lain, kebanyakan ahli parti ini adalah terdiri daripada orang Cina. Maklumat lanjut, sila lihat Aloysius Chin, *The Communist Party of Malaya*, hlm. 18-23.
- 12 *The Sarawak Tribune*, 23 Julai 1960, hlm. 1. *Sarawak By The Week*, 10 Mac-16 Mac 1963, hlm. 1-3. C.O.947/32, Paper for the Information of the Malaysia Commission, 1960-1962, hlm. 38-40. Lihat juga B. Simandjuntak, *Federalisme Tanah Melayu 1945-1963*, hlm. 141. Ahmad Nidzammuddin Sulaiman et al, *Politik Sarawak*, (Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, 1994), hlm. 172.
- 13 *Sarawak By The Week*, 17 Julai-23 Julai 1960, hlm. 4.
- 14 C.O.947/32, Paper for the Information of the Malaysia Commission, 1960-1962, hlm. 38.
- 15 *North Borneo News and Sabah Times*, 15 Mac 1963, hlm. 2.
- 16 *Sarawak By The Week*, 17 Julai-23 Julai 1960, hlm. 8.
- 17 Lihat Mohd. Reduan Haji Asli, *Pemberontakan Bersenjata Komunis di Malaysia*, hlm. 84.
- 18 Rujuk *Sarawak By The Week*, 17 Julai-23 Julai 1960, hlm. 8.
- 19 Tujuan pemberontakan yang dilancarkan oleh Parti Rakyat Brunei adalah untuk mewujudkan kerajaan baru yang dikenali sebagai Negara Kesatuan Kalimantan Utara (NKKU) yang terdiri daripada Sabah, Sarawak dan Brunei. Parti Rakyat Brunei ditubuhkan pada tahun 1957. Pemberontakan Brunei itu adalah dipimpin oleh A.M. Azhari. Pemberontakan A.M. Azhari berniat untuk mewujudkan pentadbiran yang lebih bercorak demokrasi dan menggulingkan kerajaan Persekutuan Tanah Melayu, iaitu melalui penentangan mereka terhadap gagasan Malaysia. Bagi sesetengah pemberontak, tujuan utama mereka mengangkat senjata adalah untuk menghalang niat Sultan Haji Omar Ali Saifuddin memasukkan Brunei ke dalam Malaysia. Pemberontakan itu juga mendapat sokongan dari parti-parti pembangkang di Tanah Melayu seperti Front Socialist Malaya dan Pan-Malayan Islamic Party (PMIP), Barisan Sosialis di Singapura dan SUPP di Sarawak. Di samping itu, kumpulan pemberontak itu juga mendapat latihan di markas tentera Indonesia di Kalimantan Selatan dan Kalimantan Barat. Parti Rakyat Brunei telah diharamkan selepas pemberontakan Brunei yang berlaku pada 8 Disember 1962. Berikutannya, pihak British dengan segeranya menjalankan usaha menangkap pemimpin-pemimpin persatuan, terutama SUPP yang disyaki terlibat dalam penentangan rancangan Malaysia di seluruh Sarawak. Keterangan lanjut, sila lihat *The Straits Times*, 19 Januari 1963, hlm. 1; 10 Januari 1963, hlm. 1; 12 Januari 1963, hlm. 12. *North Borneo News and Sabah Times*, 13 Februari 1962, hlm. 4. *Daily Express*, 2 Julai 1963, hlm. 5. Rujuk juga *The Sarawak Tribune*, 14 Disember 1962, hlm. 1; 20 Mei 1963, hlm. 1; 19 Disember 1962, hlm. 2. *Sarawak By The Week*, 6-12 Januari 1963, hlm. 18. Vernon L. Porritt, *British Colonial Rule in Sarawak, 1946-1963*, hlm. 70-72. Maklumat lanjut tentang Pemberontakan

- Brunei, lihat Sabihah Osman, Muhamad Hadi Abdullah, Sabullah Hj. Hakip, *Sejarah Brunei Menjelang Kemerdekaan*, (Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, 1995), hlm. 184-210. Haji Zaini Haji Ahmad, *Pertumbuhan Nasionalisme di Brunei 1939-1962*, (Kuala Lumpur: ZR Publications, 1989), hlm. 139-145.
- 20 *North Borneo News and Sabah Times*, 22 April 1963, hlm. 2.
  - 21 *Utusan Sarawak*, 4 Ogos 1960, hlm. 1.
  - 22 *The Sarawak Tribune*, 23 Oktober 1961, hlm. 1.
  - 23 *Utusan Sarawak*, 18 Ogos 1960, hlm. 1.
  - 24 Fu Tze Man dilahirkan di Simanggang tetapi kemudian telah menetap di Sibiu. Dia telah diarahkan keluar dari Sarawak dan diawasi dengan ketat dalam tahanan sementara menunggu persediaan dibuat untuk pemergiannya. Keterangan lanjut, lihat *Utusan Sarawak*, 27 Ogos 1960, hlm. 1. *The Straits Times*, 24 September 1960, hlm. 6 dan 8; 5 Oktober 1960, hlm. 8; 4 Februari 1961, hlm. 5.
  - 25 Dua buah buku telah dijumpai dalam bilik mereka yang bertajuk *Cultivation and Development of Will Power and Personality* (China: The Youth Publishing Society) and *Rudimental Knowledge of Philosophy* (Shantung People's Publishing Society). *The Borneo Bulletin*, 26 September 1959, hlm. 8-9.
  - 26 *Daily Express*, 4 Julai 1963, hlm. 7.
  - 27 *Sarawak By The Week*, 12 November-18 November 1961, hlm. 2.
  - 28 *Utusan Sarawak*, 23 Julai 1960, hlm. 1.
  - 29 Rujuk *North Borneo News and Sabah Times*, 22 April 1963, hlm. 2.
  - 30 Rujuk *North Borneo News and Sabah Times*, 9 Januari 1963, hlm. 6.
  - 31 *Utusan Sarawak*, 28 Julai 1960, hlm. 2.
  - 32 *Utusan Sarawak*, 3 April 1952, hlm. 2. Lihat juga *The Borneo Bulletin*, 19 Jun 1954, hlm. 10.
  - 33 Archama Sharma, *British Policy Towards Malaysia 1957-1967*, (London: Sangam Books, 1993), hlm. 79.
  - 34 Tuntutan kurang jelas kerana tidak dinyatakan dalam sumber. *The Borneo Bulletin*, 4 Februari 1961, hlm. 1. *Utusan Sarawak*, 2 Februari 1961, hlm. 1. Vernon L. Porritt, *British Colonial Rule in Sarawak, 1946-1963*, hlm. 81.
  - 35 *The Sarawak Tribune*, 11 Julai 1951, hlm. 4; 30 Oktober 1951, hlm. 1; 1 Disember 1951, hlm. 1. Vernon L. Porritt, *British Colonial Rule in Sarawak, 1946-1963*, hlm. 81.
  - 36 *The Borneo Bulletin*, 26 September 1959, hlm. 8.
  - 37 Ibid.
  - 38 Ibid.
  - 39 Ibid.
  - 40 Ibid.
  - 41 Ibid.
  - 42 Ibid.
  - 43 Ibid.
  - 44 *Sarawak By The Week*, 17 Julai-23 Julai 1960, hlm. 5.

KEGIATAN CLANDESTINE COMMUNIST ORGANISATION DI SARAWAK 209

- 45 *North Borneo News and Sabah Times*, 4 Disember 1962, hlm. 2. C.O.947/32, Paper for the Information of the Malaysia Commission, 1960-62, hlm. 39.
- 46 (i) Strongly protect racial education and oppose slave education; (ii) The questions of National Language and National Education to be resolved by the people after independence. *North Borneo News and Sabah Times*, 4 Disember 1962, hlm. 2.
- 47 *The Sarawak Tribune*, 13 Ogos 1963, hlm. 3.
- 48 Tetapi di antaranya cuma 1/7 sahaja adalah orang Cina, maka pihak komunis juga cuba mempengaruhi penduduk bumiputera di Sarawak. Lihat *Sarawak By The Week*, 26 November-2 Disember 1961, hlm. 2. *The Borneo Bulletin*, 12 Ogos 1961, hlm. 3.
- 49 Usaha CCO kurang berjaya kerana keadaan para petani di Sarawak tidak mendapat pengeksploitan atau penindasan. *Sarawak By The Week*, 26 November-2 Disember 1961, hlm. 1.
- 50 *Sarawak By The Week*, 26 November-2 Disember 1961, hlm. 1-3.
- 51 Sarawak Information Service, *The Danger Within: A History of the Clandestine Communist Organisation in Sarawak*, hlm. 21. Mohd. Reduan Haji Asli, *Pemberontakan Bersenjata Komunis di Malaysia*, hlm. 80-81. Edwin Lee, *Sarawak In The Early Sixties*, (Singapore: University of Singapore, 1964), hlm. 58.
- 52 Keterangan lanjut, lihat *Sarawak By The Week*, 17 Julai-23 Julai 1960, hlm. 7.
- 53 *The Straits Times*, 4 Mei 1962, hlm. 7.
- 54 C.O.947/32, Paper for the Information of the Malaysia Commission, 1960-1962, hlm. 38-39. Kesatuan Sekerja yang enggan bergabung termasuklah Jabatan Kerja Raya (JKR) dan Persatuan Pelaut Kuching (Kuching Seamen Union). Kemudian Kesatuan Buruh Majlis Perbandaran Kuching yang pada mulanya menjadi anggota gabungan telah menarik diri. Kesatuan itu dianggotai oleh orang Melayu. Mohd. Reduan Haji Asli, *Pemberontakan Bersenjata Komunis di Malaysia*, hlm. 78.
- 55 *The Sarawak Tribune*, 10 Mei 1962, hlm. 1.
- 56 C.O.947/32, Paper for the Information of the Malaysia Commission, 1960-1962, hlm. 39.
- 57 *The Straits Times*, 4 Mei 1962, hlm. 7. *The Sarawak Tribune*, 4 Ogos 1960, hlm. 1. *Sarawak By The Week*, 17 Julai-23 Julai 1960, hlm. 6-7. Lihat juga C.O.947/32, Paper for the Information of the Malaysia Commission, 1960-1962, hlm. 38-39. Vernon L. Porritt, *British Colonial Rule in Sarawak, 1946-1963*, hlm. 83-84.
- 58 Lihat *The Straits Times*, 4 Mei 1962, hlm. 7.
- 59 *Utusan Sarawak*, 16 Februari 1961, hlm. 1.
- 60 Sebenarnya bukan sahaja suratkhbar tersebut saja yang dipengaruhi oleh pihak komunis, ada juga suratkhbar-suratkhbar lain yang turut dipengaruhi oleh unsur negatif itu. Contohnya, *Sibu Chiao Sheng Pau* yang percetakannya disekat oleh kerajaan pada tahun 1952; *Syn Ming Pau*, Sibu yang dihalang penerbitannya pada tahun 1957; *Sarawak Peoples' Daily* (Miri) dilarang pada tahun 1962 dan *Chung Hua Kung Pau* (Kuching) dihadkan keluarannya pada tahun 1951. John M. Chin, *The Sarawak Chinese*, hlm. 107-109. *Sarawak By The Week*, 26 November-2 Disember 1961, hlm. 2.
- 61 Lihat *Min Chong Pau*, 25 April 1962, hlm. 5.

- 62 Mohd. Reduan Haji Asli, *Pemberontakan Bersenjata Komunis di Malaysia*, hlm. 84-85.
- 63 Lihat *North Borneo News and Sabah Times*, 15 Mac 1963, hlm. 2.
- 64 *Sarawak By The Week*, 17 Julai-23 Julai 1960, hlm. 8.
- 65 *The Sarawak Tribune*, 19 Jun 1959, hlm. 1. *Pedoman Raayat*, Julai 1959, hlm. 1. *Nanyang Siang Pau*, 27 Ogos 1996, hlm. A8. Michael B. Leigh, *The Rising Moon, Political Change in Sarawak*, (Sydney: Sydney University Press, 1974), hlm. 8-21. Craig A. Lockard, "Parties, Personalities and Crisis Politics in Sarawak", *Journal Southeast Asian History*, Vol. 8, No. 1, March 1967, hlm. 114. Lihat juga C.O. 947/35, *Written Representations Kuching (English Language)*, hlm. 33.
- 66 Ong Kee Hui merupakan cucu kepada Ong Tiang Swee. Beliau dilahirkan pada 19 Ogos 1914 di Kuching. Mendapat pendidikan awal di Sekolah St. Thomas, Kuching dan Sekolah St. Andrew, Singapura. Beliau kemudian belajar di Kolej Pertanian Serdang, Kuala Lumpur. Dari tahun 1936 hingga 1946 beliau berkhidmat dengan Jabatan Pertanian Sarawak. Selepas itu, beliau telah dilantik sebagai pengurus bank pada tahun 1946. Pada tahun 1953 pula menjadi ahli Majlis Perbandaran Kuching dan pada tahun 1955 hingga 1956 sebagai ahli Majlis Negri. Beliau juga telah dilantik sebagai presiden pertama SUPP. Pada tahun 1970 beliau telah dilantik sebagai Menteri Persekutuan. Beliau meninggal dunia pada 19 April 2000. Maklumat lanjut boleh diperolehi dalam Margaret Clark Roff, *The Politics of Belonging, Political Change in Sabah and Sarawak*, (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1974), hlm. 81. A.M. Cooper, *Men of Sarawak*, (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1968), hlm. 59-64. Lihat juga *The Borneo Bulletin*, 27 Jun 1959, hlm. 13. *Sarawak By The Week*, 17 April-23 April 1960, hlm. 3. *Sarawak Who's Who*, (Sarawak: Information Department, [1993]), hlm. 12. *Berita Harian*, 20 April 2000, hlm. 4.
- 67 Stephen Yong Kuet Tze dilahir di Simunjan pada 2 Jun 1921 dan bersekolah di Sekolah Thai Thong dan Sekolah St. Thomas, Kuching. Selepas itu, beliau menjadi guru dan telah melanjutkan pelajarannya ke Universiti Nottingham dan Lincoln's Inn dalam bidang undang-undang. Beliau juga telah dilantik sebagai Setiausaha Agung SUPP dan pernah menjawat jawatan Timbalan Ketua Menteri dari tahun 1970-1974. Selain itu, beliau juga pernah dilantik sebagai menteri pusat sehingga bersara pada tahun 1990. Margaret Clark Roff, *The Politics of Belonging*, hlm. 81. *The Borneo Bulletin*, 27 Jun 1959, hlm. 13. *Sarawak By The Week*, 17 April-23 April 1960, hlm. 3. *Sarawak Who's Who*, hlm. 15-16.
- 68 Sarawak Information Service, *The Danger Within*, hlm. 28-29.
- 69 *Ibid.*, hlm. 25.
- 70 C.O.947/32, Paper for the Information of the Malaysia Commission, 1960-1962, hlm. 39-40.
- 71 *The Borneo Bulletin*, 23 Jun 1962, hlm. 1. Lihat juga C.O. 947/32, Paper for the Information of the Malaysia Commission, 1960-1962, hlm. 39-40.
- 72 *The Sarawak Tribune*, 5 Januari 1963, hlm. 1.

EGIATAN CLANDESTINE COMMUNIST ORGANISATION DI SARAWAK 211

- 3 *Sarawak By The Week*, 9 Jun-15 Jun 1963, hlm. 1. *The Sarawak Tribune*, 10 Jun 1963, hlm. 1.
- 4 *The Sarawak Tribune*, 14 Oktober 1961, hlm. 1 dan 18 Oktober 1961, hlm. 5.
- 15 *The Straits Times*, 31 Julai 1962, hlm. 6.
- 16 *The Straits Times*, 7 Mac 1962, hlm. 1. *North Borneo News and Sabah Times*, 7 November 1962, hlm. 1.
- 77 *Utusan Sarawak*, 21 Jun 1962, hlm. 1. Motif CCO tersebut juga ada dinyatakan dalam *The Borneo Bulletin*, 23 Jun 1962, hlm. 1.
- 78 *The Borneo Bulletin*, 23 Jun 1962, hlm. 1.
- 79 *Utusan Sarawak*, 21 Jun 1962, hlm. 1.
- 80 Sikap SUPP dalam isu bahasa pengantar dalam sekolah, sila lihat C.O.947/32, Paper for the Information of the Malaysia Commission, 1960-1962, hlm. 39.
- 81 *Sarawak By The Week*, 26 November-2 Disember 1961, hlm. 4.
- 82 Lihat *Sarawak By The Week*, 24 Julai-30 Julai 1960, hlm. 2 dan 15 Oktober-21 Oktober 1961, hlm. 10.
- 83 Keterangan lanjut, sila lihat *Sarawak By The Week*, 26 November-2 Disember 1961, hlm. 4-5.
- 84 *Sarawak By The Week*, 26 November-2 Disember 1961, hlm. 4.
- 85 Tunku Abdul Rahman bin Almarhum Sultan Abdul Hamid Halim Shah dilahirkan di Alor Setar, Kedah pada 7 Februari 1903. Beliau pernah menuntut di Penang Free School dan diberi Hadiah Pelajaran Negeri Kedah untuk melanjutkan pelajaran di England. Beliau pernah berkhidmat sebagai Penolong Pegawai Daerah dan Pegawai Daerah dalam berbagai-bagai daerah di negeri ini, Timbalan Pendakwa Awam dalam Jabatan Undang-undang Persekutuan serta menjadi Presiden UMNO menggantikan Dato Sri Onn bin Jaafar. Beliau juga pernah memimpin misi merdeka ke London untuk berunding dengan kerajaan British bagi berkerajaan sendiri dan kemerdekaan Tanah Melayu pada 31 Ogos 1957. Beliau dikenali sebagai Bapa Malaysia. Maklumat lanjut, sila lihat *Utusan Sarawak*, 14 September 1957, hlm. 1; 21 September 1957, hlm. 3 dan 25 September 1957, hlm. 2. *The Sarawak Tribune*, 7 Julai 1961, hlm. 1 dan 6. *Hwa Lian Daily*, 14 September 1963, hlm. 1. Lihat juga *North Borneo News and Sabah Times*, 16 September 1963, hlm. 42-44.
- 86 Rancangan Tunku itu buat pertama kali diumumkan kepada Persatuan Wartawan Luar Negeri Asia Tenggara di Hotel Adelphi, Singapura pada 27 Mei 1961. Tunku Abdul Rahman mengatakan bahawa ada baiknya jika Persekutuan Tanah Melayu yang merdeka bercantum dengan Borneo Utara, Sarawak, Singapura dan Brunei. Tunku juga berpendapat bahawa itulah cara yang terbaik untuk memerdekakan negeri-negeri tersebut daripada penjajahan tanpa sebarang penumpahan darah di samping menghalang ancaman komunis di kawasan tersebut. Keterangan lanjut, sila lihat *The Sarawak Gazette*, 28 Februari 1962, hlm. 38. *The Straits Times*, 29 Mei 1961, hlm. 1 dan 10. *North Borneo News and Sabah Times*, 7 Februari 1962, hlm. 1. *The Borneo Bulletin*, 17 Mac 1962, hlm. 3. *Sarawak By The Week*, 13 Januari-19 Januari 1963, hlm. 8. Lihat juga R.S. Milne & Diane K. Mauzy,

- Politik dan Kerajaan di Malaysia*, (Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, 1992), hlm. 63. Mohd. Noor bin Abdullah, *Kemasukan Sabah dan Sarawak ke dalam Persekutuan Malaysia*, (Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, 1979), hlm. 35.
- 87 Mary Louise Clifford, *The Land and People of Malaysia*, (Philadelphia and New York: J.B. Lippincott, 1968), hlm. 129.
- 88 *Utusan Sarawak*, 28 Julai 1960, hlm. 1.
- 89 *North Borneo News and Sabah Times*, 22 April 1963, hlm. 2.
- 90 *Utusan Sarawak*, 1 Oktober 1955, hlm. 2 dan 13 Mac 1957, hlm. 2. *The Sarawak Gazette*, 31 Mei 1955, hlm. 100 dan 30 Ogos 1955, hlm. 186. Lihat juga *Sarawak Annual Report 1956*, (Kuching: Government Printing Office), hlm. 67. E.W. Woodhead, *The Financing of Education and Conditions of Service in the Teaching Profession*, (Kuching: Government Printing Office, 1957), hlm. 32. Michael B. Leigh, *The Rising Moon*, hlm. 11. Vernon L. Porritt, *British Colonial Rule in Sarawak 1946-1963*, hlm. 80.
- 91 *Sarawak By The Week*, 26 November-2 Disember 1961, hlm. 1-3. Lihat juga C.O. 947/32, Paper for the Information of the Malaysia Commission, 1960-1962, hlm. 112-122.
- 92 Sarawak Information Service, *The Danger Within*, hlm. 21. Mohd. Reduan Haji Asli, *Pemberontakan Bersenjata Komunis di Malaysia*, hlm. 80-81.
- 93 Niew Shong Tong & Tien Ing Seng, *Kajian Mengenai Bangsa Cina Sarawak*, hlm. 198-199. *The Borneo Bulletin*, 11 November 1961, hlm. 5 dan 16 Jun 1962, hlm. 11.
- 94 *Sarawak By The Week*, 17 Julai-23 Julai 1960, hlm. 1-9. Lihat Sessional Paper No. 3 of 1960 dalam C.O. 947/32, Paper for the Information of the Malaysia Commission, 1960-1962, hlm. 41-46.
- 95 James Jackson, *Sarawak: Satu Kajian Ilmu Alam tentang sebuah negeri yang sedang membangun*, (Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, 1976), hlm. 59. Lihat juga *North Borneo News and Sabah Times*, 9 Januari 1963, hlm. 6.
- 96 *Hwa Lian Daily*, 6 Disember 1963, hlm. 4. Kem-kem yang dibentuk oleh belia Cina untuk belajar *hsueh-hsieh* di pinggir hutan banyak dijumpai di Bahagian Pertama dan Ketiga. Begitu juga pihak polis telah menjumpai sebuah kotak besar yang mengandungi dokumen komunis dekat Batu 21, Jalan Simanggang dalam Bahagian Pertama. Lihat *The Straits Times*, 11 Januari 1963, hlm. 5.
- 97 Stephen Kalong Ningkan dilahir pada 20 Ogos 1920 di Betong, Bahagian Kedua Sarawak. Beliau mendapat pendidikan awal di Sekolah St. Augustine. Selepas itu, beliau menjadi pegawai polis di Kapit dan meletak jawatan dalam tahun 1950 untuk berkhidmat sebagai Penolong Hospital di Syarikat Minyak Shell dari tahun 1950 hingga 1960. Dalam kegiatan berpersatuan, beliau telah dilantik sebagai Setiausaha Kelab Dayak dalam tahun 1958 hingga 1960. Dari bulan April 1961 hingga Januari 1964, beliau menjawat jawatan Setiausaha Agung SNAP dan Pengerusi SNAP selepas itu iaitu sejak Januari 1964. Beliau menjadi Setiausaha Parti Perikatan Sarawak sejak pembentukannya. Beliau merupakan Ketua Menteri Sarawak yang pertama dari tahun 1963 hingga 1966. Bersara dari arena politik pada akhir tahun 1970-an. *Sarawak Who's Who*, hlm. 1-2. *Sarawak By The*

KEGIATAN CLANDESTINE COMMUNIST ORGANISATION DI SARAWAK 213

Week, 21 Julai-27Julai 1963, hlm. 2-3. Margaret Clark Roff, *The Politics of Belonging*, hlm. 82-83.

98 *Hwa Lian Daily*, 11 Disember 1963, hlm. 4.

99 *Hua Kiaw Jit Pau*, 19 Disember 1963, hlm. 1.